

28.	BETWEEN LONGING AND BELONGING: INDENTURED LABOURERS AND CROSS-CULTURAL SPACES IN RITA CHOWDHURY'S CHINATOWN DAYS	ANTARA ADHIKARY	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1vP2jeFpFCcuB1omikwc6nX9T1Dy12OTvh/view?usp=sharing)
29.	POLITICAL EMPOWERMENT OF WOMEN IN THE MAHABHARATA: FRAMEWORK FOR STRATEGIC ACTION	MANISHA LUTHRA	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/13g6Cc-xcE_zRoMVymDzjR_41dpMJWet/view?usp=sharing)
30.	AN ENDANGERED PLANET; AMITAV GHOSH'S THE GREAT DERANGEMENT	RITA JOSHI	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1AbG3o4bJZePnfrquKYnggJXLe82eZN_T/view?usp=sharing)

Part 5

SR.NO	NAME OF THE TOPIC	AUTHOR	SUBJECT	FULL ACCESS
*	Content	www.langlit.org	Content	Click Here (https://drive.google.com/file/d/10Zj9aSA7k786cWq5ngnzTwQcbIPNYB1a/view?usp=sharing)
#	Cover Page VOL.7 ISSUE 2	www.langlit.org	Cover Page	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1Nxz88XPfSo91es0AVJuY6PCXm5FYVLnU/view?usp=sharing)
1.	THE PITIABLE PLIGHT OF UNTOUCHABLES IN THE NOVEL A SUITABLE BOY OF VIKRAM SETH	HARI LAL KORI & DR. VIPIN KUMAR PANDEY	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1AHEWHyFN7vEfuUac3RZBzf6S-odFatkl/view?usp=sharing)
2.	THEMATIC SUMMARY OF ROHINTON MISTRY'S 'FAMILY MATTERS'	DR.K. PADMAJA & V.VENKATESWARLU	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1bQIHBUc7NjKJERdcyxwsgq98oV3gxGbh/view?usp=sharing)
3.	EVOLUTION OF EXPERIENTIAL LEARNING THEORY	DR. KRISHNAN NAMPUTHIRI	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1INs_rSVaVsFP3hWZ4hGZdHF1d8GkABZ/view?usp=sharing)
4.	"MANY PATHS": READING RABINDRANATH TAGORE'S <i>MUKTADHARA</i>	DR. BOLLA MALLIKHARJUNA RAO	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1APHpwMnFA_RQ_Dg-7Fgp6ar3mFnEFmzE/view?usp=sharing)
5.	GENDER DISCRIMINATION – FEMALE ADOLESCENT, PERCEPTION AND AWARENESS	DIPAK KUMAR MANDAL	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1x1G9dDHWcOPlogHlv89tQhGKES7yghr/view?usp=sharing)
6.	READING SATYAJIT RAY'S 'DEVI (THE GODDESS)' IN LIGHT OF 'CRITICAL POSTHUMANISM'	SOUMYADEEP BANERJEE	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1Aqy1n6EeS3xL-Ckz0CG2Ts_wPunz5MRR/view?usp=sharing)
7.	TRANSLATION: THEORY AND PRACTICE	DR. DHARASHIVE URMILA GURUNATH	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1Tj7a1c_qnQwUs_b8NFGILOjUfjbeE6Xyp/view?usp=sharing)
8.	ASSIMILATION OF ALIENATED JEW IN SAUL BELLOW'S NOVEL, 'THE VICTIM'	DR. RAJIV N. AHERKAR	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/19GixMfNjYp9uB9VUgrhsavPzUbbGxnRJ/view?usp=sharing)
9.	TONI MORRISON'S THE BLUEST EYE AND THE QUESTION OF BEAUTY	JAOJIANBUANLIU	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1HBCNAYenTyLUwLyEnCpqxwOvibwrYt30/view?usp=sharing)
10.	THE THEME OF DISPLACEMENT IN AMERICANAH BY CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE AND BEHOLD THE DREAMERS BY IMBOLO MBUE	DR. RAHUL PRALHAD DHAWARE	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1RwlsCNijak4KvmhvYwN2w-rYYkraYOEj/view?usp=sharing)
11.	THE HIGHWAY OF JUDAH: EVENT OF INCLUSION	DR MRS JEBA REGIS P J	ARTICLE	Click Here (https://drive.google.com/file/d/1SKSLQehFs6_FpnXoYLB2I79ASPc8UaA/view?usp=sharing)

**ASSIMILATION OF ALIENATED JEW IN SAUL BELLOW'S NOVEL,
'THE VICTIM'****DR. RAJIV N. AHERKAR**Assistant Professor,
Department of English,
Late Sow. S.S.M. Arts College,
Gangakhed Dist. Parbhani.**ABSTRACT:**

The present paper is an attempt to study Saul Bellow's novel, 'The Victim' in the light of Jewish Assimilation in America. The Jew, the Black and the Dalit are the marginalized communities in the world. These communities are being discriminated because of race, colour and caste. The Jews found themselves alienated, helpless and powerless. The Jew were longing for freedom and a dream-land where they can live a life of a human being. America is a dream-land for the Jew. Saul Bellow and the Jewish writes like him tried to use their pen to make a space and identity to the Jew in the society. Saul Bellow is a The Nobel Laureate American Jew. The Jewish Literature in America starts in an absurd situation but now it gains international importance. Particularly the Jewish American novelists have contributed to the growth and development of American Literature which is an integral part of it.

Key words: Assimilation, alienation. Jewishness, marginalization**Introduction:**

A recipient of the 1976 Nobel Prize for Literature, Saul Bellow is being considered as a successor of Dreiser, Faulkner and Hemingway. Bellow's work reverberates with Jewish mysticism (Hasidism) and Christian mysticism, with Freudian psychology, with American naturalism and transcendentalism, with English romanticism and nineteenth century Russian realism, and with Yiddish humor. His multifarious stances have always encouraged speculation and alternative readings. His novels may be grouped in three broad categories – the victims, the adventures and the survivors – for studying the increasing seriousness with which he grapples with the problem of affirmation. The sublimation of the victims (comprising Dangling Man, The Victim and Seize the Day) through the adventures (Augie March and Henderson the Rain King) into the survivors (Herzog, Mr. Sammler's Planet and Humboldt's Gift) represents a marked refinement of sensibility and consciousness (Kulshrestha Chirantan: 1978 p32-33).

Saul Bellow's protagonists are victims of the complex absurdity of contemporary life: moral and philosophical relativism, loss of faith in political and moral authority, alienation and try to come out of the situation with positive attitude towards life. His protagonists are danglers. They are victims of the crisis between modernity and tradition and find displaced. Modernity placed them in a dilemma of 'what the self owes the self and what the self owes the rest of the world'. Due to the dilemma they lost their own identity and become the victim of the lost generation. The present paper is an attempt to present how the Jewish protagonist, Asa



Leventhal (*The Victim*) tries to assimilate in American society with the help of Jewish values. For the purpose, I have made my attempt to study *The Victim*, a novel by a Post Modern Nobel Laureate Jewish novelist, Saul Bellow.

Key to Understand Jewish Literature:

Among Jew novelists- Saul Bellow, Bernard Malamud, Trilling, Philip Roth, Salinger, Norman Mailer, I. B. Sanger and like them are highly versatile in their expression. To understand the Jewish literature and vision of a Jew writer, it is necessary to understand their history, race and suffering. as Joseph Addison rightly stated that a reader seldom parses a book with pleasure until s/ he knows the writer of it be a black or a fair man, of a mild or choleric disposition, married or a bachelor, with other particulars of the like nature, that conduce very much to the right understanding of an author. It is clear that the sense of Jewish history and Jewish race is necessary to understand Jewish writing. When we go through Jewish history, we find that the Jew is bullied, victimized and alienated from their mother land. They suffered from insecurity and persecution. To save their life, they wandered place to place like a wonderer. Jew is a victim of economic, racial and political prejudice.

Hitler tried to break Jewish 'network of continuity' and tried to make Europe free of Jew. It was an attack on humanity. After hundred years of persecution, despair, powerlessness, and isolation, they travelled a world of poverty and ghettos and arrived in a world where opportunity, success and fulfillment of their dreams. America, where they arrived, was a 'mother of fresh thought and joyous health, promised land for them. That is why a German educated Rabbi described America as, "America is our Zion and Washington our Jerusalem" (Theodore Friedman ed.:1955 p110).

Alienated Jew in America:

In America, Jews tried to live by the rules established by the host culture. The Jews were given a minority group status. A minority group is 'a group of people who, because of their physical or cultural characteristics, are singled out from the others in the society in which they live for differential and unequal treatment, and who therefore regard themselves as object of collective discrimination' (Ralph Linton ed.:1945 p 347). Like the Dalits in India, the Jews were marginalized in America. The Jews were marginalized under sweet label of minority group. They were equally humiliated as the Negro. The Jews are treated as 'the white Negroes' in America. The Jews wanted to get out from the ghettos but in America they were forced to live in 'new ghettos'. The suffering of the Jews is more or less can be compared with the Dalits in India and the Negro. The little White Negro goes through discrimination in jobs and housing yet calls himself an American. The Jews sing the song of America as in Langston Huger's term 'I too sing America' because of their strong belief in optimism and the assurance they got from the 'United Nations Sub-Commission on Prevention and Protection of Minorities'.

In the process of interaction in the society, the majority group always tries to force to keep the Jews in the minority status because it is profitable for them. The majority group rationally tries to create a negative image of the minority group as s/he is a lying, thieving, murdering savage and untrustworthy. Such stereotypes become as much a part of a culture as the code of



conduct. This treatment of the society creates a sense of an outsider who often finds himself unsecured, isolated, soul searching. Their minds fill often with questions like- Are we human? Who are they? And so on. Their dream-land, America, becomes a jungle where full of wild animals (Gentiles). The Jews have survived or perished as a minority in the midst of a pagan, a Christian or an Islamic majority. The Jew tries to be real American but it is the host culture which reflects the Jew as a Jew. In literature also we have negative image of the Jew. In 'The Oliver Twist', a novel by Charles Dickens, we have a Jew character named Fagin who is presented as a leader of pick-pocketing gang. Shakespeare's 'The Merchant of Venice' is a story of cruel Jew, Shylock who demands a pound of flesh of a Christian, Antonio for his debt.

The Jews and the Jew writers like Saul Bellow, Bernard Malamud, Trilling, Philip Roth, Salinger, Norman Mailer, I. B. Singer and many other wanted to create a positive image of the Jew not only in America but in the world. These writers presented such characters of the Jew through their writing which help them to create a positive image of the Jew in the minds of the readers.

For the sake of assimilation the Jews tried hard. They can be adapted to the institution of the society in which (the Jews) live and enjoy the blessing of liberty. Besides their attempt, a complete assimilation and acculturation was not found but instances of assimilation were seen through intermarriage and formal conversion to Christianity. We find American minorities have almost always been assimilationist or pluralistic. Even in their assimilation they tried to maintain their Jewish identity. For instance, in the 1750, they built a Synagogue which remains one of the finest examples of Georgian architecture in America. It is the best example of 'Identity is inherited'. The self is not determined by in which one lives but is determined by in which one is born. It echoes Kallen's theory of ancestral determination, 'men may change their clothes, their politics, their wives, their religions, their philosophies to a greater or lesser extent; they cannot change their grandfathers. The Jews or poles of Anglo – Saxons, in order to cease being Jews or poles or Anglo – Saxons, would have to cease to be (Horace Kallen: 1924 p122-23)'.

Assimilation of the Jew:

Saul Bellow has presented a great deal of Jewish protagonists and Asa Leventhal is one of them. From the beginning of his writing, Bellow concerns for a Jewish morality within a large society. His sense of Judaism grows with the growth of his fictional world. His first Jewish protagonist, Joseph who tries to find out answer for the question, 'How should a good man live? After the life of suffering he experiences that the answer does not and cannot find in a vacuum. Joseph is a man who closed himself in 'a six sided jail' i.e. a room. Bellow makes his protagonist Joseph to take help of Judaism i.e. 'Freedom of choice'. Joseph chooses responsibility and comes out from his jail. Man's freedom lies in his choice of responsibility which confirms his relationship with society rather than a lack of responsibility. Joseph, in the course of time learns that the answer to the question can only be found in the company of men and not in the isolation. Joseph gives up his dangling position and accepts his role in the society.



The minor theme of responsibility proposed in the first novel, Bellow makes major one in his novel, 'The Victim'. Max Well Geismar points out that 'The Victim' is the most Jewish of Bellow's novels and the protagonist, 'Leventhal is the eternal Jew, accepting his moral responsibility for a world he never made (Max Well Geismar: 1958 p 214). The Jew – anti – Semite theme is also taken from his first novel, 'Dangling Man'.

In 'The Victim' Bellow presented Asa Leventhal as a generic New Yorker who is lovely, anxious the world beaten victim of the ruling system. His deeper fear comes from uncertainty of security in the cruel, indifferent chaos of the modernity. Asa is the presentation of the predicament of modern human being. He cannot understand his original role and responsibility that is why he feels alienated. Asa was a dangler before he understands his identity. When Asa finds his role and responsibility, he comes out of his dilemma. In the novel Asa with the help of spiritual shock treatment learns his duty and his own identity which helps him to come out of his dilemma that is what the self owes the self and what the self owes the rest of world.

The novel as a mingling of the two plots a major and a sub plot. Asa's affair with Allbee Kirby is a major plot and his involvement with his brother's family is minor one. The novelists twisted these two plots into a single plot. The first crisis of the novel occurs when Elena, Asa's Italian American sister-in-law, calls him to leave his work and rush over to State Island where her younger son, Micky, is seriously ill. As Micky's illness increased Asa's involvement also increased. This sequence is repeatedly interrupted by an unexpected entry of Allbee Kirby who blames Asa for his hardship. Allbee, Asa's forgotten acquaintance, suddenly turns up Asa's life accuses him of having caused the loss of his job, his wife and his pride as a man. He blames Asa for his degradation and demand justice.

A few years before to the action of the story at a party given by a common friend, Willston, Allbee had insulted Daniel Harkary, Asa's best friend. Allbee's bitter remark about Daniel angered Asa. Shortly after that Asa asked Allbee for an introduction to his boss for a job. Mr. Rudiger conducted the interview in a rude manner that resulted Asa to lose his temper and he insulted the tyrannical and ill-tempered Rudiger. The interview proved to be a disaster for both Asa and Allbee. Rudiger fired Allbee and dismissed from the job. For a long time since then Asa and Allbee have not seen each other but one day Allbee suddenly appears to contact and blames Asa for his present degradation. Allbee feels that Asa had deliberately insulted Rudiger in order to get him in trouble as a revenge for Daniel's insult.

Allbee lost his job his wife died. He holds Asa responsible for his ruined life and demands compensation. At first Asa denies Allbee's charges but being a human Asa feels pity for Allbee. Asa says, "He was her husband. He was to be considered. She's dead, but he's alive and feels. That's what brought him down. He could not be like this otherwise" (The Victim: 1998 p65). Out of sympathy Asa starts offering help to Allbee. Allbee doesn't use the help for his reformation. He drinks excessively and lives Asa's apartment. One day Asa finds him with a prostitute in his marital bed. Out of anger Asa throws him out of the house. At the same night Allbee returns with devil's plan to kill Asa. He turns gas on but Asa awakes in time and stops it. In a struggle, Allbee flees away. And thus Asa is freed from Allbee and his spiritual shock treatment is over.

**Conclusion:**

Tony Tanner made an elaborate comment on the I/Thou relationship in the novel as, 'Bellow probes down in to the problem of what self owes self and what the self owes the rest of the world to what extent should a man permits himself to be limited as the claims of the other people, where does the privilege of individuality run up again the responsibilities of inter-relatedness'.

The attempt of suicide in the novel is very symbolic which represents the re-birth of Asa. Asa is shown in complete changed man. He is morally healthy and recalls his wife and greets Allbee as he has gained his dignity as a man. When he meets Allbee in a theatre, he says, 'I've made peace with the things as they are' (The Victim: 1998 p264). Like other protagonists of Saul Bellow, Asa Leventhal, with the help of Judaism, finds out his identity. He understands his role and responsibility in the modern society. He comes out of his dangling position and realizes that the real dignity of a human being lies in accepting his individual as well as social responsibility. The novel has a message that the Jews should adopt the institution of the society in which they live and enjoy the blessing of liberty.

REFERENCES:

1. Bellow, Saul (1963), 'Dangling Man', Penguin Book, Harmondsworth.
2. Bellow, Saul (1998), 'The Victim', Penguin Book, Baskerville (USA.).
3. Bellow, Saul (1965), 'Thinking Man's Waste Land,' Saturday Review: 3 April.
4. Geismar, Max Well (1958), 'American Modernist from Rebellion to Conformity', Hill and Wang, New York.
5. Santosh & Others Ed. (2005), 'Rethinking Modernity,' Pen craft International, Delhi.
6. Tanner, Tony (1965), 'Saul Bellow' Oliver and Boyd Ltd, London.
7. Guttman, Allen (1971), 'The Jewish Writer in America: Assimilation and the Crisis of Identity', OUP, New York.
8. Theodore, Friedman & Robert Gordis ed. (1955), 'Jewish Life in America' Horizon Pr, New York.
9. Kulshrestha, Chirantan (1978), 'The Saul Bellow Estate' A writers workshop Pub. Calcutta.
10. Linton, Ralph (1945), 'The Science of Man in the World Crisis' Columbia Uni. Press, New York.
11. Kallen, Horace (1924), 'Culture and Democracy in the United States' New York.

E-REFERENCES:

1. www.saulbellow.org
2. http://writershistory.com/index.php?option=com_content&task=category§ionid=4&id=29&Itemid=42



Current Issue

Vol. 7 No. 1 January 2020

[Front Page](#)

[Contents](#)

Research Articles

Silence: The Other Side of it Woman and Partition

Dr. Varun Dey Vashista

[Download full text](#)

Home is Where the Heart is: The Juxtaposition of House and Home in Toni Morrison's *Beloved*

Ms. Sadaf Husain

[Download full text](#)

Mohsin Hamid's *The Reluctant Fundamentalist*: as a Major Novel in Post 9/11 Literature

Dr. Shuddhodhan Kamble

[Download full text](#)

The Dragon of Communalism in India

Dr. Khan A. S.

[Download full text](#)

Value System: A Protocol of Behavior

Mr. Wasmankumar Wani

[Download full text](#)

Vol. 7 No. 2 April 2020

[Front Page](#)

[Contents](#)

Research Articles

Culture-Based Problems in Teaching English

Dr. D. J. Neeraggar

[Download full text](#)

Vol. 8 No. 1 January 2021



Search

Tags

Blog Archives

Concept of Settling down: a Perspective by Gazala Shaikh
Some years back I was watching an interview of Sania Mirza on NDTV. She was asked by one of the most prominent journalist

Rajdip Sardes...



Technical Writing Prof. Prathap Haridoss
This video is posted here for the educational benefit of larger researcher community. If this is a violation of any kind, please write

us at...



Research Publication and Ethics Course Mandatory for degree
UGC, apex policy making body in higher education, with a serious concern to increase and develop research quality in India

approved a cotas...

BLOG ARCHIVE

June 2020 (1)

February 2020 (1)

December 2019 (1)

MLA STYLE CENTER



SMART LITERATURE SEARCH

Message us

GetButton


Principal
Late. Sow. Sheshabai
Sitaram Mundhe Art's College
Gangakhed Dist. Parbhani



THE CONTEXT

Quarterly journal of Arts & Humanities

International, Indexed & Peer Reviewed / Refereed Journal

Publication details and instructions for authors:

www.thecontext.in

This is an Open Access Journal*

Class Consciousness in Anna Bhau Sathe's Short Story, *Smashanatil Sone*

Dr. Rajiv N. Aherkar

Assistant Professor, Dept. of English, Late Sow. S.S.M. Arts College Gangakhed Dist. Parbhani

Abstract

The present paper is an attempt to study Anna Bhau Sathe's short story, *Smashanatil Sone* in the perspective of class consciousness. Anna Bhau Sathe is one of the noted writers of *Dalit Literature*. Though he is a Marathi writer, his writing is being translated in many languages. His writing inspires human being how to live life in adversities. Anna Bhau views *Arts for Life's Sake*. The main characters of his literary creation always struggle for life and never give-up. Like his many other literary creations, in the story, *Smashanatil Sone*, the main character, Bheema struggles for live besides many hardships. The story presents discrimination and class division. It criticizes the society in which one section of the society has nothing to eat and other has gold to wear even after death. The study is an attempt to find out how class division and discrimination bring adversity in the life of Bheema and how he finds a way to overcome that adversity and lives a life instead of surrendering before the adversity. The present paper is also an attempt to focus how Anna Bhau tried to present what is called as *Graded Inequality* in Indian society.

Keywords: Anna Bhau Sathe, Dalit Literature, Class Consciousness, Graded Inequality, Art for Life's Sake



Class Consciousness in Anna Bhau Sathe's Short Story, *Smashanatil Sone*

Dr. Rajiv N. Aherkar

Tukaram Bhaurao Sathe alias Anna Bhau Sathe (1st August 1920 – 18th July 1969) was a versatile personality. He was a communist political activist, textile worker, social reformer, poet, novelist, and a Marathi writer. He is a noted *Dalit Literature* as most of his notable works concentrated on the marginalization of the lower caste communities and class consciousness. Anna Bhau was a Dalit born in a low caste, *Mang* which was considered as untouchable in Indian society based on *Varna Vyavastha*. Literary treasure of Anna Bhau includes novels, poems, and screenplays, and ballads in Marathi. Many of them are translated into various languages. Anna Bhau Sathe's use of folkloric narrative styles like *Powada* and *Lawani* helped popularize and make his work accessible to many communities. Anna Bhau Sathe's leading characters in his literary creation inspire the reader to live besides the diversities and his art is for life sake in real sense. Most of the protagonists of Anna Bhau Sathe's literary creation revolts against the rural orthodox system and British Raj to save his community from utter starvation. Yashavant Manohar rightly states that Anna Bahu's literary work in second phase is influenced by Dr Babasaheb Ambedkar (Maske: 10). Dr Gaikwad observed that the close study of the works of Baburao Bagul reflects his belief that Ambedkarism and Marxism both the ideologies perpetrate social equalities and insist on emancipation and freedom (Gaikwad: 06). Anna Bhau Sathe's literary work in first phase was also influenced by Marx philosophy and in second phase work is influenced by Ambedkarism.

Dalit Literature

The word *Dalit* means *broken* or *scattered*, referring to the lower caste people also known as untouchables. Dalit literature is seen differently from traditional literature. It focuses on equality, independence, and the establishment of an oppression-free society. It discusses the rejection and suffering of the *Dalits* in our community. It opposes capitalism, caste discrimination, and aims to find social justice and freedom. Indian Dalit literature is the writings of the lowest caste people i.e. oppressed/*untouchable* from Maharashtra in the 1960s. Over the last twenty years, *Dalit literature* has got its place in the World Republic of Letters through translations into English. In an era when issues relating to human rights have been under critical focus, literary depictions of the experiences of marginalized groups have acquired great significance. The focus of *Dalit Literature* in India is to bring to the forefront the experiences of discrimination, violence and poverty of the *Dalit*. The readers fascinate towards the new charismatic dimension in literature i.e. *Dalit literature* (Kavita: 239).

Dalits have been destined for inferior activities such as leather work, butchering or removal of rubbish, animal carcasses and waste. *Dalits* have been treated



as subhuman and are marginalized by the upper caste people in the Indian society. *Dalits* have been struggling for their identity, equality, dignity and space in the society. The Dalit writer tried their level best to present their struggle through the literary creation. The social reformers like Mahatma Jyotiba Phule, Rajashri Shahu Maharaj Dr. Babasaheb Ambedkar sacrificed their lives to destroy *graded inequality* from Indian Society. The writers like Anna Bhau Sathé, Narayan Survey, Keshav Meshram, Namdev Dhasal, Waman Dada Kardak, Bhimrao Kardak, Virthal Umap, Shankarrao Kharat, Baburao Bagul and like other writers. Dalit writers mostly interpreted their own experiences regarding social injustice in their own autobiographies which are called *Dalit Auto-narrative*.

Class Consciousness

The story, *Smashanatil Sone (Gold from the Grave)* depicts class consciousness through the presentation of social status of the protagonist Bheema who belongs to the lowest status of the society and struggles for his life. The class consciousness is the set of beliefs that a person holds regarding their social class or economic rank in society, the structure of their class, and their class interests. According to Karl Marx, it is an awareness that is a key to sparking a revolution that would create a dictatorship of the proletariat, transforming it from a wage-earning, property-less mass into the ruling class (Wikipedia). Bheema is an archetype of realistic picture of a lowest caste people in Indian society. Bheema realizes his social position and finds himself as a victim of caste system, class system, marginality and poverty. His struggle ignites minds of the reader to fight against the *graded inequality* in Indian society.

The short story, *Smashanatil Sone* by Anna Bhau Sathé was originally written in Marathi. The story, *Smashanatil Sone* is translated by H.V.Shintre into English under the title, *Gold from the Grave*. The story has dominant theme of class consciousness. The character of Bheema is very interesting and realistic to an extent. It portrays a lower caste protagonist – Bheema. A reader can have a religious reference from Indian epic, *Mahabharata* to compare the name of the protagonist with Kunti's second son, Bheema who is a strongest among the five *Pandavas*. And here in this story, character of Bheema is portrayed as a very powerful and look like a wrestler. Anna Bhau described character of Bheema as,

त्यान टिकाव घेताच डोंगर मागे सरकत होता. त्यान सुतकी उचलताच काळे पाषाण तोंड पसरत होते. त्यामुळे कंत्राटदार त्याच्यावर खूष होता (Dangale:461)

"With his strength of a giant he attacked the rocks, and the hill receded. Granite rocks gaped wide open at the strokes of his hammer." (Sathé:78)

The description of the character shows that the character is physically strong and works with devotion. He uses his strength to live a life instead of using it for victimizing others. There was no job opportunity in his native place, so he came to Mumbai in search of a job. He did not get job easily. Anna Bhau tried to get attention of the reader providing the theme of class division and discrimination. He had searched for a job in the city of Bombay and could not find any. He came to Bombay with great

hope that he would get job and live his life happily but he was disappointed and started hating the city of Bombay. Bheema says,

मुंबईत सर्व कांही आहे. पण काम आणि निवारा या दोन गोष्टी नाहीत. त्यामुळे त्याला मुंबईचा राग आला होता(Dangale:460).

"He hated the city of Bombay which offers you everything except work and shelter." (Sathe: 78)

His joblessness changed his attitude towards life. He criticized Indian society based on *narrow domestic walls* i.e. caste, class divisions and discrimination. He was the opinion that rich people lived their lives happily because they had everything to live a happy life. On the way to return home he saw a dead person and thought that the dead person must have been jobless and his death brought him salvation from all the adversities of life.

In the society based on *Chaturvarna System*, the rich or upper-class people always lived because they are satisfied with their lives and enjoy all the freedom without having any hurdles of class division and discrimination. His displacement because of joblessness, class division and discrimination lead him to think that the poor people are meant to die because it is more comforting than living jobless. The theme of life and death is interwoven with the rich and the poor respectively and is seen throughout the story. Bheema says,

ज्या राखेत सोनं असेल ती राख श्रीमंताची आणि सोनं नसेल तर गरिबाची अशी त्याची ठाम समजूत झाली होती. मराव तर श्रीमंतान नि जगावं तर श्रीमंतान(Dangale:462)

"His simple logic led him to believe that only the rich should die to help the poor live in this world and that the poor man has no right to die." (Sathe: 79)

Bheema's opinion about life shows that he realized his social status as a poor man. He had come to Bombay from the valley of Warne in search of work. He was aware of the caste system. He did not get the job easily in Bombay. He lost his job due to the closure of the mill and he was facing problem of unemployment. It was his unemployment condition that made him experience the gap between rich and poor. He came to the firm belief that there were class distinction of the HAVES and the HAVE NOTS in this city and it was understood that if you want to live, you should be rich and if you want to die, you should be rich. This feeling that made him conscious about the class system in the society. The society based on class and caste system does not give freedom to lower caste or class people to live a happy life and enjoy freedom.

Anna Bhau Sathe presented character of Bheema as a strong yet compassionate individual who wants to earn his living, to feed his family. His only wish was to buy a gold necklace for his wife, which he couldn't fulfill. He was happy when he had money which was got by selling gold collected from the graves and he used that money to buy dates for his loving daughter. His wife tried to stop him from the new way of collecting gold from graves. His wife was of the opinion that the ghosts used to live in the graveyards and collecting gold from dead bodies would be dangerous



to his life. But Bheema replied her by saying that the ghosts live in houses rather than in the graves. Bheema says,

मरणवट्यात भुत असतात असं तुला कोणी सांगितले: अगं, ही मुंबई एक भुताचा बाजार आहे. खरी भुत घरात राहातात आणि मेलेली त्या मरणवट्यात कुजतात. भूतांची पैदास गावात होते - रानात नाही(Dangale:462)

"The city of Bombay itself is a colony of ghosts. The real specters live in houses and the dead one's rot in the graves. Monster breeds in the city, not in the jungles." (Sathe: 80)

The above lines express the anger of Bheema for the people and the social system was quite right because the whole city has not even one single job to offer him. He calls the people real ghosts. This also shows discrimination and class division between the rich and the poor. He experienced that the rich even die wearing gold but the poor are left to struggle for food.

The fight of the jackals and of Bheema has similarity. Both fight for survive. Both the jackals and Bheema dig the graves to survive. The jackals dug for the corpse's flesh and Bheema for the gold. This shows the same motive. However, the jackals threatened Bheema, almost exposing him to the people. Bheema gets really furious at this encounter as he could have been killed by the people or have been handed to the police. The fight of the jackals and Bheema reminds the fight between the sharks and Snatiago in Ernest Hemingway's novel, *The Old Man and the Sea*. Santiago fights with the sharks to save Marlin, a fish which he caught to prove his ability and live his life.

Conclusion

Anna Bhau Sathe's literary creation presents the real picture of Indian society. His characters struggle for identity and space in the society. The core issue of Anna Bhau's writing is to establish secular society based on the principles of *liberty, equality and fraternity*. The protagonist of the present story, Bheema realizes his social status and finds himself as a victim of caste and class system, marginality and poverty. His struggle ignites minds of the readers to fight against the *graded inequality* in Indian society.

Works Cited

- Dangale, Arjun, et.al. (Edit.). "Lokshahir Anna Bhau Sathe Niwadak Wangmay," *Maharashtra Rajya Sahitya Aani Sanskruti Madal*, Mumbai, 2001.
- Gaikwad, B.N., "Manifestation of Caste and Class in Anna Bhau Sathe's Fakira and Baburao Bagul's Jenvha Mi Jaat Chorli Hori," *The Criterion: An International Journal in English*, Issue 12, February, 2013.
www.the-criterion.com/V4/u1/Baliram.pdf. Assessed 12 Dec., 2020.



-
- Kavita, K., *Dalit Literature in India*, Paripex: Indian Journal of Research, Volume: 3 Issue: 4, April, 2014. www.bgc.org.in/pdf/study-material/Dalit-Literature-in-India-For-Second-Semester.pdf. Assessed 30 Nov., 2020.
- Maske, Rajkumar, et.al. (Edit.), *Anna Bhau Sathé Vyakti Sahitya Aani Samiksha*, Yugpravartak Prakashan, Babhalgaon, Latur, 2019.
- Sathé, Annabhau. *Gold From the Grave*, Translated by Shintre, H.V., Mercy Writers, June 9, 2020. www.mercywrites.in/english-translation-gold-from-the-grave/ www.the-criterion.com/V4/n1/Baliram.pdf Assessed 05 Dec., 2020.

**Copyright permissions and liabilities are the sole responsibility of the author(s). Association, Journal and all Editorial members are NOT responsible for any copyright infringement.*



Volume - 10 (Issue - 10)

August, 2020

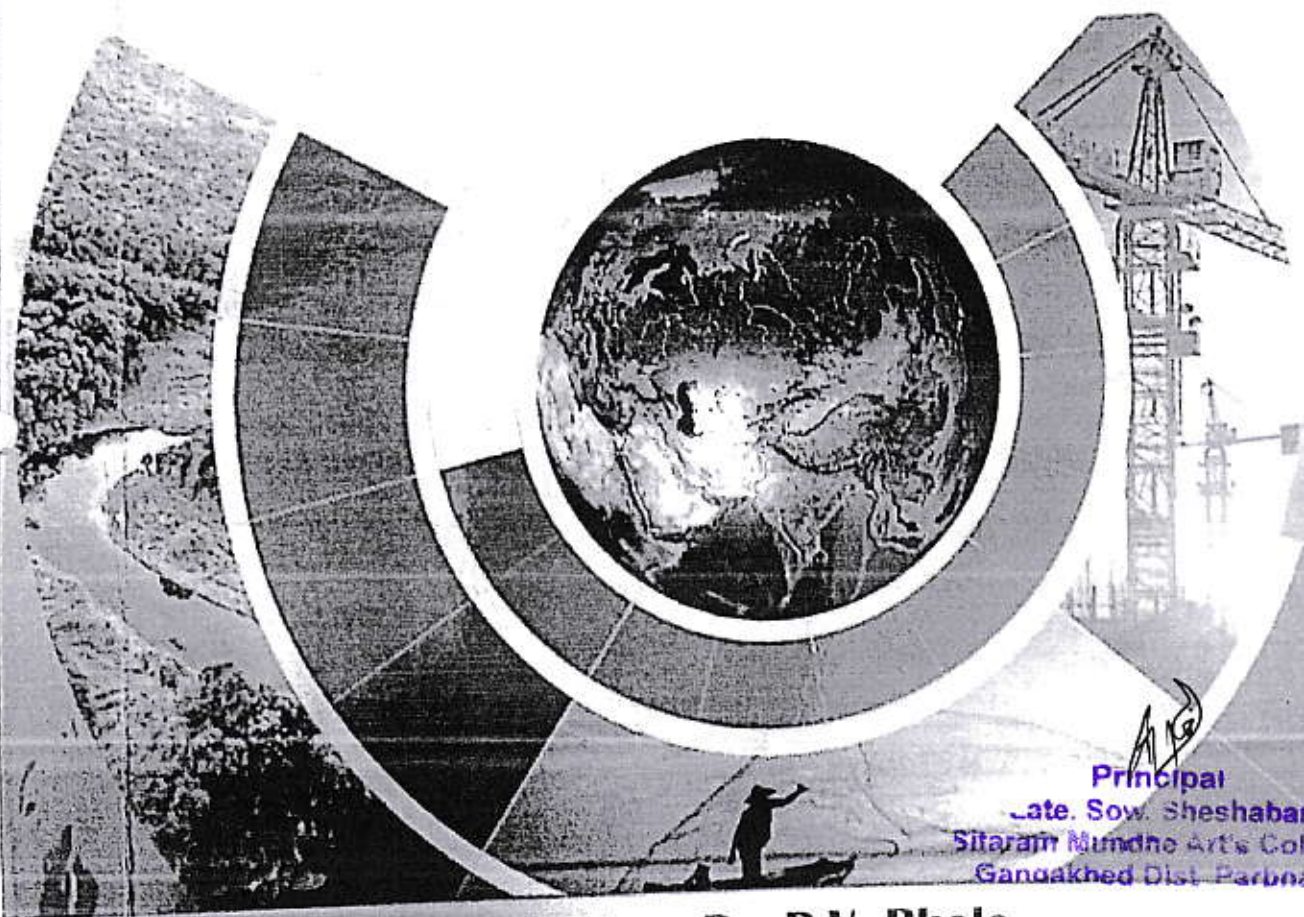
ISSN - 2230 - 9578

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Refereed Journal



5.13



Principal
Late. Sow. Sheshabai
Sitaram Mundhe Art's College
Gandakhed Dist. Parbhani

Editor : Dr. R.V. Bhole

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No-23, Mundada Nagar, Jalgaon (M.S.) 425102
Email - Info@jrdrb.com Visit - www.jrdrvb.com

17	डॉ. प्रिती किशोर उमाठे	स्मृतिस्थळातील समाजदर्शन	55 - 60
18	डॉ. संभाजी संतोष पाटील	डॉ. राममनांहर लोहीया यांच्या राजकीय योगदानाचा अभ्यास	61 - 66
19	डॉ. कांतीलाल डी. सोनवणे	कोरोना आपत्तीमुळे बेरोजगारी एक समस्या	67 - 69
20	प्रा.डॉ. गिरीश पुंडलिक पाठक	'प्रतिकार' नाटकातील आंबेडकरी चळवळ : एक विचार	70 - 74
21	Dr. Tarode Vijay Laxman	Information and Communication Technology for Public Governance	75 - 78
22	प्रा. डॉ. राजेंद्र बाविरकर	भाषा शिक्षण में इलेक्ट्रॉनिक मिडियां की भूमिका	79 - 81
23	प्रा.डॉ. अशोक भानुदासराव केंद्रे	नवकथेला तंत्रमुक्त करून वेगळेपण देणारा लेखक : व्ंकटेश माडगूळकर	82 - 84
24	डॉ. विजय जी. गुरव	विनोद रस्तोगी के नाटकों में राजनीतिक चेतना	85 - 88
25	प्रा.डॉ. सुनिल व्ही. कुवर	जलप्रदुपणामुळे मानवी जीवनावर होणारे परिणाम	89 - 92
26	डॉ. विलास वसंतराव पाटील	खानदेशातील ठेलारी समाजाची आर्थिक स्थिती	93 - 97
27	Dr. Chandrasen Udhavrao Saruk	Study of The Effect of Yoga Program on Women Health	98 - 99
28	मंजुश्री अप्पासाहेब जाधव डॉ. पंकजकुमार शंकर प्रेमसागर	इ.स. १९३० मधील सतिनव कायदेभंग चळवळीत पश्चिम खानदेशातील स्त्रियांचा सहभाग	100-102
29	प्रा.डॉ. राजधर चेंब्राम वेंडसे	युवाओं व्यक्तित्व लक्षणों पर हठयोग प्रशिक्षण की भूमिका	103-104
30	प्रा. विलास माणिकराव गायकवाड	भारतीय समाजातील आदिवासींचे प्रश्न व समस्या	105-108
31	प्रा. डॉ. छाया सतीश सुखदाणे श्री. धिरज अविनाश शेलार	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळातील धुळे विभागाच्या कर्मचाऱ्यांचा कार्यसमाधानाचा अभ्यास	109-114
32	प्रा. डॉ. मधुकर आत्माराम देसले	शहरी भागातील ग्राहकाच्या समस्या व उपाययोजनांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास	115-118
33	Dr. Hemant Sudhakar Dalal	Relevance of 'A Hymn to God The Father' in the Present Scenario	119-120
34	प्रा.डॉ.सो. विजया विठ्ठल बाविस्कर	व्यक्तीमत्वाचे प्रकार : वर्तनसंरचना अ/व	121-124
35	Dr. Anil S. Purohit	The Admiration of Online Learning Classes During COVID-19 Pandemic in India	125-133

नवकथेला तंत्रमुक्त करून वेगळेपण देणारा लेखक : व्यंकटेश माडगूळकर

प्रा.डॉ. अशोक भानुदासराव केंद्रे (मराठी विभाग प्रमुख)
कै.सौ. शंभाबाई सीताराम मुंडे महाविद्यालय, गंगापूर जिल्हा, परभणी - ४३१९१२

'कथा सांगणे' या प्राचीन परंपरेचा वारसा जतन करण्याचा वसा पूर्वीपासून कथाकारांनी घेतला. त्यात व्यंकटेश माडगूळकर यांचे नाव आवर्जून घेतले जाते त्यांनी 'कथा' विकसित केली. नवकथेचे युगकर्ते म्हणून गाढगीळ गोखले, भवे माडगूळकर यांची नावे अवर्जून घेतली जातात. 'नवकथाकार' माडगूळकर म्हणून मराठी साहित्यात ओळखले जाऊ लागले.

● नवकथाकार माडगूळकर -

गाढगीळ, गोखले, भावे यांच्यापेक्षा वेगळी व अस्सल ग्रामीण जीवनाचा प्रत्यव आणि देणारी कथा व्यंकटेश माडगूळकर यांनी लिहिली. त्यामुळे मराठी कथेचा विचार करतांना माडगूळकरांच्या कथेला विशेष प्राधान्य देण्यात येते.

माडगूळकरांच्या अगोदर मराठीत ग्रामीण कथेची परंपरा नव्हती असे नव्हे. ती होती, हरिभाऊ आपटे, र. वा. वि. ग. ल. ठोकळ, श्री. म. माटे, चि. य. मराठे म. भा. भोसले इत्यादी कथालेखक ग्रामीण कथा लिहीत होते परंतु त्यांची कथा अतिरंजित व अद्भुतरम्य वाटते. त्या कथा शहरी जीवनाला ग्रामीण जीवनाच्या पोशाखाचा साज चढविल्यासारख्या वाटतात परंतु व्यंकटेश माडगूळकरांनी मात्र अस्सल जातिवंत आणि वस्तुनिष्ठ अशी ग्रामीण कथा लिहून मराठी नवकथेचे वात समृद्ध केले. त्यांनी इतरांच्या प्रमाणे 'शहरी चप्प्यातून' ग्रामीण जीवनाकडे पाहिले नाही. कारण ते स्वतःच एक 'माणस माणूस आहेत' लेखक म्हणून त्यांचा पिंडच वा माणदेशात घडला. तिथल्या मातीने त्यांना पोठे केले. त्यामुळे त्यांना कल्पना चप्प्याची गरज वाटली नाही माणदेशी माणसं (१९४९), गावाकडच्या गोंट्या (१९५२), हस्ताचा पाऊस (१९५३), काळं बरे (१९५३), उंबरठा (१९६०), सीताराम एकनाथ (१९६६), वारी इत्यादी त्यांचे कथासंग्रह माडगूळकरांचे व्यक्तिमत्व कसे घट किंवा त्यांच्या प्रतिभेला कथेचा पहिला फुलारा कसा आला यातबंधात अगदी मांजक्या शब्दात भालचंद्र फडके म्हणत. "माडगूळकरांचे कथाविश्व हे विविध आणि वैशिष्ट्यपूर्ण अशा जीवनानुभवाने नटलेले आहे. यात सगळ्या जाती-धर्माचे माणसे आहेत. चोर, दरोडेखोर, सरकारी अधिकारी, दरवेशी, चुन्ना, नंदीवाले, माकडवाले, महार, मांग, चांभार, तोंड, ब्राह्मण इत्यादी सगळ्या प्रवृत्तीच्या आमची कथा माडगूळकरांनी लिहिली आहे."

● अनुभवविश्वासी प्रमाणिक -

स्वतःच्या अनुभवविश्वासी इमान राखणारी ग्रामीण जीवन व तेथील एकूण वातावरण यात पूर्णपणे मग्न अस्सल, जातिवंत ग्रामीण कथा मराठीत प्रथमतः व्यंकटेश माडगूळकरांनीच लिहिली. असे म्हटल्यास ते बाबगे टक न जीवनातील विविध अशा सामाजिक शक्तीचे व्यक्तीजीवनावरील प्रभावाचे दर्शन एखाद्या घटना प्रसंगाचे नाट्यपूर्ण काव्यपूर्ण चित्रण, कलात्मक मांडणी, मानवी जीवनातल्या दुःखाची खोल जाणीव चित्रणातील कृत्रिम नाटकाचा उगम अनलंकृत परंतु मोहक भाषा, साधे, सरळ व स्वाभाविक निवेदन इत्यादी माडगूळकरांच्या कथांचे वैशिष्ट्ये सांगितली जाऊ शकतात.

● निवेदनातील अकृत्रिमपणा -

व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथा निवेदनात अकृत्रिमपणा त्यांच्या भाषाशैलीत उतरला आहे. ती अगदी साधी व सादर आहे. तिच्यात कृत्रिमतेचा वा अलंकारिकतेचा भाग नाही. कथेतील मूळ आशयानुरूप तो स्वाभाविक व अकृत्रिम रूप घेतून करते, त्यांची भाषा ग्रामीण जीवनातील माणसांच्या भावना व कल्पना पेलण्याच्या दृष्टीने समर्थ आहेत. ग्रामीण जीवनातील निराळे वाक्यप्रचार, म्हणी, उपमा, उत्प्रेक्षा हेच काय परंतु, 'शिच्या' सुद्धा त्यांनी खंडजातील जीवनातून घेतलेल्या अस्सल त्याही 'वास्तव' व मूळ आशयाला उठाव आणणाऱ्या अशाच वाटतात. 'महातारपणामुळे तो विळ्यासारखी वाकली होती' 'मोमिनाच्या पोराला त्यानं रानात निघालेल्या विचवासारख्या ठेंबला. त्याचं काळीज बंडकासारखे उड्या मारू लागलं, त्या बाबलीला, घाण्यापेण्याच्या आवाळीनं गळी घराय झाला. 'एक कॉयडा आणून कुणाच्या नाकाला लावतून' असे अनेक माण्यली अन् पड जिवाचं घोंब ठोकली. अगं त्यांच. हातातला कंदीलच तेवढा भुताच्या दिवटीसारखा अंधारतो होता' साहिला, अरं घोंडर घोंडर हूप, तुझ्या शेंडीला तूप, अशी कितीतरी उदाहरणे माडगूळकरांच्या भाषाशैलीचे विशेष प्रकृतता.

● मनोविश्लेषणात्मकता -

येथे आणखी एक गोष्ट नोंदविली पाहिजे आणि ती ही की, विश्लेषण हे एक नवकथेचे महत्वाचे विशेष आहे. त्याही दृष्टीने माडगूळकरांची कथा अत्यंत समर्थ असा अनुभव व्यक्त करते. उदा. बाजाराची वाटही कथा अभ्यासण्यासारखी आहे. या कथेत तरणीताठी व शंभरजणीत देखणी असलेली विवाहित वंचा आणि तिच्या संगत चाललेला एक गाववाला यांच्या मनात चाललेला चोरटा लपंडाव मोठ्या नाजूक रीतीने माडगूळकरांनी व्यक्त केला आहे. सुखाच्या आणि वंचाच्या मनातील भावनिक आंदोलने अत्यंत कुशलतेने त्यांनी चित्रित केले आहेत.

बाजाराची वाट मंद चालणे वंचाच्या मनातील वांझपणाचे दुःख आणि सुख या सर्व गोष्टींचे चित्रण अत्यंत तरल, हलुवार वाटते. "बाजाराच्या वाटे"चे सूक्ष्म चित्र रेखाटताना लेखकाच्या ठिकाणी असलेली कलात्मक अतिप्लताही सतत जाणवत राहते.

१९४५ च्या सुमारास मौज सत्यकथेतून आपल्या हे कथालेखनाला सुरुवात करून माडगूळकर यांनी मराठी ग्रामीण कथेत एक प्रकारचं मन्वंतर घडवून आणले. पुढे शंकर पाटील, द.मा.मिरासदार, आनंद यादव, शंकराव खरात, अण्णाभाऊ साठे, रा. रं. बोराडे इत्यादींना एक नवी वाट मोकळी करून दिली. कारण म. द. हातकपंगलेकर म्हणतात, त्याप्रमाणे व्यंकटेश माडगूळकरांनी गावाकडच्या गोष्टी सांगायला सुरुवात केल्यानंतरच मराठी ग्रामीण कथेला खऱ्या अर्थाने सुरुवात झाली."

माडगूळकरांनी जे पाहिले, अनुभवले, भोगले ते सर्व त्यांनी आपल्या ग्रामीण कथेतून प्रामाणिकपणे व अकृत्रिमपणे अभिव्यक्त केले. त्यामुळे त्यांच्या कथांनी कलात्मक उंची गाठली आणि रसिकांच्या अभिरुचीलाही उतरली.

गाडगीळ, भावे, आणि माडगूळकर नवकथाकारांची कथा अशी बहुविध, व्यापक, देचित्रवपूर्ण, मनोविश्लेषणात्मक, काव्यात्म व स्थूलाकडून सुक्ष्मांकडे प्रवास करणारी व जीवनविषयक नव्या जाणिवेने रंगलेली आहे. ह्या नव्या लघुकथेमुळे मराठी कथेचा जणू कायापालट झाला, ती खऱ्या अर्थाने 'नवकथा' झाली असे समीक्षकांचे म्हणणे आहे. त्यात मूळीच अतिशयोक्ती नाही.

● व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथेची प्रेरणा व स्वरूप -

व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथांच्या संदर्भात अरविंद गोखले यांनी जी समीक्षा केली आहे ती त्यांची कथा समजून घेण्यासाठी उपयुक्त ठरणार आहे. ती अशी.

● देवाचं देणे -

"आजच्या मराठी वाङ्मयात 'माडगूळकर' हा एक मंतरलेला शब्द होऊन बसला आहे. 'लेखक: माडगूळकर' हे शीर्षक वाचले की, 'लोभस शब्दकळालालित्व, उत्कृष्ट शैलीतले, सोपे वाटणारे पण मन भारून टाकणारे असे काही वाचावयास मिळणार याची वाचकांना पावती मिळते. बहुतेक सर्व साहित्यप्रकारांत हे आडनाव संचार करीत आहे आणि प्रत्येक शाखेत त्याने फार मोलाची भर टाकली आहे. असे चतुरस्त्र व नोंद नवोन्मेपी लेखन हे 'देवाच देणे' आहे यात टीकाकारांनाही संदेह उरला नाही. "माडगूळकरांनी मात्र प्रथमपासून कथालेखनावर निष्ठा ठेवली आहे. मराठी तमाशा, चित्रकथा, कादंबरी इत्यादी वाङ्मयप्रकार त्यांनी यशस्वी रीतीने हाताळले असले तरी त्यांचा पिंड आहे अस्तल कथाकाराचा. रसिक त्यांना ओळखतात तेही कथा वाङ्मयातील महत्वाचे मानकरी म्हणूनच."

● पूर्णतावस्था :

व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथेचे पहिले वैशिष्ट्ये लक्षात घेते ते म्हणजे त्यांची पूर्णतावस्था. कथेला सुरुवात होते तीच एकदम खिळवून टाकणारी. दुसऱ्या कुठल्याही तऱ्हेचा प्रारंभ संभवत नाही. पहिल्याच परिच्छेदात कथेला विलक्षण गती मिळते व एखाद्या सुसाट प्रवाहासारखी कथा अखेरपर्यंत न अडखळता वेग घेते. जिथे थांबायला हवी तिथेच संपते. प्रत्येक शब्द चपखल बनतो. वातावरणात विरांगती येत नाही. व्यक्तीच्या लक्या अनावश्यक वाटत नाहीत. संवादाचा सोस दिसत नाही. एखादीच उपाय घेते, पण ती आशय उजळवून टाकते. चांगल्या गणत्या जाणाऱ्या लेखकांच्या कित्तेक कथातून पेरलेल्या प्रतिमा, लांबत गेलेले संवाद, कुवड्या दिल्यासारख्या पात्रांच्या लकवी अखेर पाहिली की, निवडशंख पाण्यासारख्या व चिरंबंद इमारतीसारख्या माडगूळकरांच्या निदोष कथांचे मात मनांत अधिकतर ठरते."

● सरस कथा -

आत्मविश्कारासाठी कथेचे माध्यम मिळाले आणि व्यंकटेश माडगूळकर एकापागून एक सरस व सुरस कथा लिहू लागले.

● संश्रमुक्त नवकथा -

व्यंकटेश माडगूळकर लिहू लागले तो १९४८-४९ चा काळ. मराठी वाङ्मयात नवीनतेने भरला होता. महापुरुषांच्या अप्रत्यक्ष झळीने व स्वतंत्र लढ्यांच्या आगीने सगळे जीवन डबळून निघाले होते. नागरी जीवन विस्कळीत झाले होते व ग्रामीण जीवन झोकवर काढत होते. साहित्यातले आजवरचे संकेत लढकें पडले होते. मराठी लघुकथेपुरते बोलण्याचे सर आजवरच्या तंत्राच्या व विषयांच्या बंधनात जखडलेली कथा भोकळी होत होती. विषयाचे बंध तिने झुगारले होते. संघर्ष, युद्धगत, सूचकता व सहजता हे तिचे विशेष होते. कथा वागण्यातील उरलासुरला साचेबंदपणा झडून गेला. काळ व लघुनिबंध हांच्या सीमा नवी कथा ओलांडू लागली. शब्दचित्र, भावकथा, व्यक्तिचित्र इत्यादी विशेषणे धोवकी करत त्यापली, अंतर्गत वाचक लागली. आत्म्यालाच हात घालू लागली. ह्या नव्या पत्तीच्या कथेला नवकथा ही संज्ञा प्राप्त झाली.

त्यांच्या 'हस्ताचा पाऊल', 'मायलेकराचा मळ', 'देवा सदा महा', त्यांची 'गाय ब्याली', अशा अनेक कथा प्रसिद्ध होऊ लागल्या. पाठोपाठ 'शिवा मळ', 'कोंडीचा गायकवाड', 'सामा मेलकुली', 'वन्धाबापू' इत्यादी माणदेशच्या मातीत मूर्ती अवतलू लागल्या. पाहता पाहता अशाच मराठी कथा वाङ्मय ह्या खेड्यातल्या रसरशीत कथांनी व्यापून गेले. ही नव्या पाटाची कथा एकदम वेगळी उठून दिसू लागली व तिच्या दरानाने टोकाकार व वाचक प्रथम चकित झाले व मग विभूत गेले. ग्रामीण साहित्य म्हणून तोवर जे मानले ते आता मरगळून गेले. व्यंगवाद, उदारचा भाव, धडक नाट्य इत्यादी कथेव्ये कृत्रिम न करता ही प्रान्ठपणे लिहिलेली खरीखुरी जीवननाट्य होती. त्यात सांकेतिकता नव्हती व साचेबंदपणाही नव्हत. माणदेशी माणसे ह्या गोळा होताच माडगूळकरांनी गावाकडच्या कमांत भोटी रंगवल्या. शाळा, पार, चावडी, नदीकाठ, गावराज सान्या वास्तू वाङ्मयात आणल्या. अनामिक सभासगीर व पट्टे वापूवावावर लिहिले. जुलकणी चांच्या कलागतीवर व खेड्यातल्या भोळ्या लघुनृत्यावरही लिहिले. ग्रामीण जीवनाचे अनेक अंगणी, माना रूपांनी दर्शन घडवले. नवकथाकार व्यंकटेश माडगूळकर यांनी मराठी कथेचा मोहरा धरतून टाकण्याचे हे फार मोलाचे कार्य केले आहे.

मराठीतील बहुतेक नवीनकांनी व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथांची तोंड भरून स्तुती केल्या मराठी कथावाङ्मयातील तिचे वेगळेपण स्पष्ट केले आहे.

● संदर्भसूची -

१. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - प्रा. या.ग. जाधव
२. साहित्याचे मानवंड - प्रा. गंगाधर माडगूळ
३. मराठी ग्रामीण साहित्याचा प्रेरणा - डॉ. आनंद पादव
४. माणदेशी माणसे - व्यंकटेश माडगूळकर
५. गावाकडच्या गोष्टी - व्यंकटेश माडगूळकर
६. हस्ताचा पाऊल - व्यंकटेश माडगूळकर
७. काळी आई - व्यंकटेश माडगूळकर
८. उदारता - व्यंकटेश माडगूळकर
९. www.Marathi Gramin sabhitya,
१०. www.Vyankatesh Madgulkar Wikipidya

IMPACT FACTOR:4.197(IJIF)

ISSN: 2454-5503

CHRONICLE

OF HUMANITIES AND CULTURAL STUDIES

VOL. 6

ISSUE 4

JULY-AUGUST 2020

A Bimonthly Peer Reviewed International Journal

Chief Editor

Dr Kalyan Gangarde

Director, Centre for Humanities and Cultural Studies

Executive Editor

Dr Grishma Khobragade

Asst. Prof., Birla College, Kalyan (W)

Co- editors

Dr. Sadhana Agrawal (Gwalior)

Pandurang Barkale (Mumbai)

Dashrath Kamble (Kalyan)

Bharat Gugane (Nashik)



Mahatma Gandhi Education and Welfare Society's

**CENTRE FOR HUMANITIES AND
CULTURAL STUDIES, KALYAN (W)**

www.mgsociety.in +91 8329000732 Email: chcskalyan@gmail.com

Principal
Late Savitri Meshabai
Sitarami Murone Art's College
Gandakhed Dist. Parbhani

CONTENTS

1. Parsi Theatre: Torch Bearer of Nationalism during Freedom Struggle of India Dr. Ghanshyam Beniwal	04
2. Bellary Raghava-The Legendary Indian Dramatist Dr. K. Hanumantha Rao	07
3. Samuel Beckett- Theatre of the Absurd: A Study Dr.Chandrashekhara Bapurao Kanase	09
4. Ethical Researches undertaken on 'Traditional Dance and E- Learning' Dr.Chethana Radhakrishna.P.M.	14
5. Understanding Dramatic Content is an Art Dr. Birju Shyam	17
6. Konnakol: Rhythm cognition through Vocal Percussion in South Indian Karnatic Music Mannarkoil J Balaji	22
7. Usage of metronome in Abyasa gana of Carnatic music Dr. B. Radha	28
8. Tradition of Masks in Indian folk theatre Dr. Anjna Goswami	31
9. The Trinity Of Kuchipudi Dance Dr. Anith Hodlur	34
10. Maryada Puroshottam Ram: Role play in the stories of Kathak and its presentations Dr.Ruma Shil	36
11. Dance Choreography:A Study Based On Mohiniyattam Akhila G Krishnan	39
12. From Ritual Performance to Competition Item: Perils of a Tradition in Transition Dr. Joly Puthussery & Ashok Oliyakkal	44
13. Growth of Bharatanatyam during the Anti-Nautch movement of Colonial Era, through the famous Gurus & their Banis. Dr.K.Kumar	48
14. Performing Arts – An encounter with devotion Dr. N. Bhairavi & Dr. S. Radhakrishnan	50
15. Theatre the domain of Humanities Dr. Bh. Padmapriya	52
16. Hindu thoughts and beliefs in R.K Narayan's novel <i>Waiting for the Mahatma</i> N.M. Moghekar	55
17. भारतातील सेवा सहकारी संस्था : उद्देश व कार्य प्रा. डॉ. टी.जी. सिराळ	57
18. अज्ञेय और उनकी काव्य - भाषा प्रा. डॉ. विजया दिगंबरराव गाढवे,	60
19. बुरेका : एक अजोड कलाकृती प्रा. सत्यवान ववन दाडे	62
20. लोक आणि अंधश्रद्धा प्रा. संजयकुमार लक्ष्मणराव आडे	64
21. 'सगेसोयरे' या नाटकाचा अन्वयार्थ किशाबाई दिगंबरराव शिंदे	68
22. महात्मा गांधीचे राजकीय विचार डॉ. सातपुते साहेब बाबुराव	72

महात्मा गांधीचे राजकीय विचार

डॉ. सातपुते साहेब वासुदेव

तत्त्वज्ञान विभाग,

कै.सो. शेपाबाई साताराम मुंडे कला महाविद्यालय, गंगखोड

भारताच्या इतिहासातील युगप्रवर्तक क्रिया"ील तत्त्वचिंतकाच्या मालिकेत महात्मा गांधी यांचे नाव अग्रक्रमाने येते. धर्म व नीति यांच्या नीतिचा ऐक्य भावाचा पाठ पुरावा करणारे आधुनिक संत म्हणून गांधीजीची ख्याती आहे. अहिंसा, शांतता ही महात्मा गांधी यांनी जगाला दिलेली महान देणगी आहे. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यापेक्षाही त्यांनी जगाला दिलेले राजकीय विचार हे योगदान सर्वात महत्त्वाचे वाटते. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील सत्य, अहिंसा आणि सत्याग्रह या तीन प्राचीन भारतीय तत्त्वज्ञानावर आधारित संकल्पनाचे उपाययोजना करून राजकारणाला अध्यात्मिक व नैतिक अधिष्ठान मिळून दिले आहे. महात्मा गांधींनी शिक्षण आरोग्य धर्म, नीति, आर्थिक, राजकीय, कायदा, शेती, लघुउद्योग, दारूबंदी इत्यादी संबंधी विचार मांडले आहेत. महात्मा गांधीजीचे कार्य मानवतावादी कार्य होते. मानव जातीच्या कल्याणासाठी रचनात्मक कार्य करण्यावर त्याचा भर होता. व्यक्ति स्वातंत्र्य, बंधुत्व, विकेंद्रीकरण, ग्रामस्वराज्य, राष्ट्रव्यय नाद, आंतरराष्ट्रीयवाद इत्यादी तत्त्वांना आपल्या विचारात स्थान दिले. एकदंशीत महात्मा गांधीजींनी केवळ भारतातीलच नव्हे तर वि"वातील राजकीय, सामाजिक, आर्थिक चिंतनाला व कार्याला एक नविन दि"ा दिली यातच त्यांच्या विचारचे महत्त्व दिसून येते.

अध्ययनाची उद्दिष्टे

- 1) महात्मा गांधीजींच्या सत्य अहिंसा याचा अभ्यास करणे.
- 2) महात्मा गांधीजींच्या धर्म आणि नीति याचा अभ्यास करणे.
- 3) महात्म गांधीजींचे व्यक्तित्व समजून घेणे.
- 4) महात्मा गांधींच्या राजकीय विचारांचा अभ्यास करणे.
- 5) महात्मा गांधीजींच्या विचारांचे महत्त्व समजून घेणे.

अध्ययनाची गृहीतके

- 1) महात्म गांधीजींनी आपल्या जीवनात सत्य आणि अहिंसेला महत्त्व दिले.
- 2) महात्मा गांधीजींनी धर्मनिरपेक्षतेचे समर्थन केले.
- 3) महात्मा गांधीजींनी विचारांचे समर्थन केले.
- 4) महात्मा गांधीजींच्या राजकीय विचाराला महत्त्व दिले.

महात्मा गांधीजींचा सत्य आणि अहिंसा:-

गांधीजींचा पिंड शामळ, मवाळ व मित्रा होता. म्हणून त्यांनी अहिंसेचा उदोउदो केला नाही. बलदंड ब्रिटी"ा सत्ते"ी य"ास्वी सामना करण्यासाठी बलोपासना

केली पाहिजे. या — समजुतीपोटी त्यांनी बालवयात मांसा"नाचा प्रयोग केल्याचे आपणास माहित आहे.

सत्याचा शोध सत्याचे आचरण यांच्या आड जर कोणत्या गोष्टी येत असतील तर त्या माणसाच्या ठायी वास करणारे 'इविकार त्याला आंधळे बनविणारे, त्याला अहंकेंद्री व स्वार्थी बनविणारे स्वतः विषयीचे ममत्व वा आसक्ती होय.

गांधीजींच्या अहिंसा तत्त्वाकडे आणखी एका अंगाने बघता येते. 'बळी तो कान पिळी' हा आजवरचा युध्दाचा नियम व न्याय राहिला आहे. त्याचा परिणाम असा होतो की लढाई जिंकतो. त्याचा पक्ष खरा असे ठरते. पण बळाच मुद्याच जर रघवातला ठरविला तर मग युध्द हे धर्मयुध्द बनते. आणि जय कोणाचा यापेक्षा धर्माची सत्याची वाजू कोणाची व कोणती ही गोष्ट महत्त्वाची ठरते. सत्याग्रहाचे सत्याचे द"िन तर अचुक असेल आणि तो जर सत्यावर दृढ राहिला तर अंतिमतः त्याला य"ा येणारच. सत्य व अहिंसा या तत्त्वानुसार जीवन जगण्याचा एक भाग म्हणून गांधी त्यांच्या वेळच्या समाजातील अन्याय, शोषण, दारिद्र्य व दडपणुक यांना सागोरे गेले.

सत्य:-

सत्य याचे अनेक अर्थ आहेत. खरे बोलणे हा तर त्याचा अर्थ आहेच. पण बोलण्याप्रमाणे वागणे वाणी विचार व आचार यांच्यातील सुसंवाद आंधणे हाही त्याचा अर्थ आहे. व्यक्तित्तेचे जीवन पारद"ी पाहिजे. खरे का बोलावयाचे त्याला काही कारण लागत नाही. जसे खोटे बोलण्याला काही कारण अथवा हेतु हवा असतो खरे बोलावयाचेते वस्तुस्थिती ज"ी आहे त"ी ती आहे. म्हणून खरे बोलणे सहज क्रिया आहे. आपण खोट बोलतो तेव्हा वस्तुस्थितीवर पडदा घालतो.

अहिंसा:-

आपण वेळोवेळी ज"ी सत्याची निर्मलता पाहिजे त्याप्रमाणे समोरच्या व्यक्तित्तेच्या प्रेमाने तो क्षण ओथवलेला असला पाहिजे. कोणत्याही माणसावरील किंवा प्राणीमात्रावरील असिम प्रेम म्हणजे गांधीजी अहिंसा होय. दुस-या व्यक्तिस शारिरीक इजा न करणे एवढाच अहिंसा याचा अर्थ घेतल्यास तो फार संकुचित होईल, तो अर्थ नकारात्मक होईल. गांधीजींची अहिंसा भावरूप होती. जो कोणी प्रतिपक्षिय असेल त्याचा एक मानवी व्यक्ति म्हणून

संपूर्ण स्विकार व त्याच्यावर अनासक्त प्रेम हे गांधीजीच्या अहिंसेचे स्वरूप होते.

महात्मा गांधीचे धर्मविशयक विचार

महात्मा गांधीनी आपल्या भाषणात आणि प्रकाशनात धर्माचा अर्थ स्पष्ट केला आहे. "धर्म म्हणजे ईश्वराचा कायदा होय. धर्म म्हणजे आत्मज्ञान आणि आत्मबंध होय, विवाच्या नैतिक सुव्यवस्थेवरील श्रद्धा म्हणजे धर्म होय." धर्म अशा नैतिक तत्त्वाचा बनला आहे. जे सर्व लोकांना ग्रहण करण्यासाठी योग्य आहेत. धर्म आयुष्यातील असे तत्त्व आहे की, जे त्याला परमात्म्याशी ऐक्य निर्माण करण्याची प्रेरणा देते. धर्म तो आहे. जो मनुष्याला सत्याच्या अतुट संबंधाना बांधतो. जो हृदयाला सदैव पवित्र निर्मळ निस्वार्थी बनवतो जो सर्वांशी प्रेम करणे शकितो. जो न्याय व शांतता स्थापन करण्यासाठी आत्मबलीदानाची प्रेरणा देतो.

महात्मा गांधीनी सर्वधर्म समभावाची कल्पना मांडलेली आहे. सर्वांनी या विचाराची कास धरली तर ही धार्मिक बंधने शिथिल होतील आणि एकीची भावना दृढ होईल. जे बहुसंख्य आहेत त्यानी अल्पसंख्याकाचे संरक्षण करणे गरजेचे आहे. तसेच परस्पर सामंजस्याची भावना मनामनात रुजली की हे वाद नष्ट होतील आणि समाजात एकता व शांतता प्रस्थापित होईल, त्यामुळे समाज आपली प्रगती करू शकेल. महात्मा गांधीजी म्हणतात, "माझ्यासाठी निरनिराळे धर्म म्हणजे एकाच बागेतील किंवा एकाच डोलेदार वृक्षाच्या फांदीवरील सुंदर फुले आहेत. त्यांच्या प्रार्थना सभात सर्व पवित्र ग्रंथामधून वाचन केले जात असे. महात्मा गांधीजींची प्रार्थना आत्मशुद्धीचे साधन आहे. 'स्व' शी तादात्म्य म्हणजे प्रार्थना.

महात्मा गांधीजीची धर्म भावना तशी वैज्ञानिक होती. त्यात अंधश्रद्धा, अंधविश्वास व अताकिंकता यांना जागा नव्हती. त्यात जेवढी जागा अधिभौतिकतेला होती तेवढीच जागा भौतिकतेलाही होती.

महात्मा गांधीचा जन्म 2 ऑक्टोबर 1869 रोजी गुजरात मध्ये पोरबंदर येथे झाला. ते वयातील बनिया मोठवाणी असून सांप्रदायाने वैष्णव होते. गांधी हे भारतीय स्वातंत्र्य लढ्याचे एकमुखी नेतृत्व असले तरी त्यांचे व्यक्तित्व हे नेहमीच वादग्रस्त राहिले आहे. 1920 च्या सुमारास लोकमान्य टिळकाच्या मृत्यूनंतर राष्ट्रीय चळवळीचे नेतृत्व त्यांच्याकडे चालून आले तेव्हापासून गांधी हे अत्यंत प्रभावशाली पुढारी म्हणून उदयास आले. त्यांना महात्मा, बापू, राष्ट्रपीता अशा उपाधीनी संबोधले जाऊ लागले. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्याचे सेनानी अहिंसेचा पुजारी, सत्याग्रह आणि असहकार यांचे प्रयोगकर्ते म्हणून गांधीजीचा भारतवर्षावर टसा उमटवला. दांडी येथील भीटाचा सत्याग्रह, चले जाव आंदोलन तसेच त्याचे

ब्रह्मचार्या प्रयोग हेतयाचे अध्यात्मिक व राजकीय व्यक्तिमत्त्वाचे महत्त्वाचे पैलू होते.

महात्मा गांधीजीचे राजकीय विचार:-

महात्मा गांधी यांचे जीवन हे राजकीय विचार प्रणालीचे खनिज आहे. गांधीजींना स्वराज्याची कल्पना मांडली, स्वराज्य कसे असावे लोकांना सुखी समाधानानी जीवन जगता यावे हा उद्देश समोर ठेवून त्यांनी स्वराज्याची रामराज्य म्हटले आहे. त्यांचा सत्याग्रहाचा सिध्दांत राजकीय वाटत असला तरी त्याचे खरे स्वरूप नैतिक आहे. गांधीजींचे तत्त्वज्ञान राजकीय, सामाजिक किंवा आर्थिक असो ते मुळात नैतिकतेवर आधारित आहे. राज्य हे लोकांवर हुकुमत गाजविण्यासाठी नसते ते प्रत्येकाला न्याय मिळावा व समाजाचे भले व्हावे यासाठी असते.

गांधीजी म्हणतात की, "मी राजकारणात पडले ते केवळ सत्याच्या शोधासाठी मी एक नम्र सत्यशोधक आहे. या जन्मी आत्म्याचा साक्षात्कार व्हावा, मोक्ष मिळावा अशी मला उत्कट इच्छा आहे. राष्ट्राची सेवा मी करित आहे. ती सुध्दा शरीराच्या बंधनातून आत्म्याला मुक्त करण्याचा एक भाग आहे. मानव सेवा व देवाविषयी मला वाटणारी भक्ती हा शाश्वत मुक्तीचा व शांतीच्या मार्गाने चाललेला प्रवासातला एक टप्पा आहे. माझे राजकारण धर्म साधनाच आहे. धर्माला सोडून राजकारण हा मृत्यूचा सापळा आहे. कारण त्यात आत्म्याचे मरण आहे. माझी देवभक्ती का देवापुरती मर्यादीत आहे. एका देवापुरती या अर्थाने मी माझे सर्व लक्ष माझ्या जन्मभूमीलाच अर्पण करतो. गांधीजींनी कधीच राजकीय सत्ता हे साध्य समजले नाही. तर लोकांना जीवनाच्या प्रत्येक विभागात त्यांची स्थिती सुधारण्याची शक्ती देणारे एक साधन आहे. राजकीय सत्तेचा अर्थ राष्ट्राचे जीवन राष्ट्राच्या प्रतिनिधीच्या मार्फत नियंत्रित करण्याची शक्ती असा आहे. महात्मा गांधीजी स्वातंत्र्य म्हणजे रामराज्य होय अर्थात पृथ्वीवर ईश्वरी राज्य होय. स्वर्गात कसे असेल हे माहित नाही. फार लागचे जाणून घेण्याची मुळीच इच्छा नाही. राजकीय स्वातंत्र्यामध्ये परकीय सैन्याचा कोणत्याही स्वरूपात देवावर असलेला ताबा नाहीसा झालाच पाहिजे. महात्मा गांधीजींच्या मते स्वराज्य व रामराज्य हे दोन्ही एकच आहेत. जेव्हा राजा आणि प्रजा दोघे सरळ असतात तेव्हा दोघाची हृदय पवित्र असतात. दोघामध्ये पिता-पुत्रासारखा रालोखा नांदत असतो तेव्हा त्या राज्याला रामराज्य म्हणतात. जर रामराज्य या जगात कधीकाळी होते तर ते पुनःस्थापन केले पाहिजे. माझी समजूत रामराज्य होते अशी आहे. राम म्हणजे पंच, पंच म्हणजे परमेश्वर, पंच म्हणजे लोकमत. लोकमतावर आधारलेले राज्य म्हणजे ते त्या ठिकाणाचे रामराज्य होय.

महात्मा गांधी यांच्या विचारांचे महत्त्व पाहता असताना महात्मा गांधीजी यांनी कधी सत्याचा मार्ग सोडला नाही. 'इंद्रविकार जर शरीरातून हाकलून लावले तर मानव अभिमानांनी (अहं) होणारी नाही. काम, क्रोध, लोभ, मद, मत्सर आणि अहंकार या 'इंद्रिपूमूळे मानवाची सत्याची बाजू कमकुवत होत तसेच महात्मा गांधीजींनी अहिंसा तत्व सर्व जगाला सांगितले या विचारांचे महत्त्व जाणून घेतले पाहिजे त्यांनी कधीही अहिंसेचा उदोउदो केला नाही. महात्मा गांधीजी धर्म व नीतिचा पाठपुरावा करणारे आधुनिक संत आहेत. अहिंसा व शांतता हि

जगाला दिलेली देणगी आहे. भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यापेक्षाही त्यांना जगाला दिलेले राजकीय विचार सर्वात महत्त्वाचे वाटतात. मानव जातीच्या कल्याणासाठी रचनात्मक कार्य करण्यावर त्यांचा भर होता. त्यांनी धर्माविषयी बोलताना धर्म म्हणजे ईश्वराचा कायदा होय. धर्म म्हणजे आत्मज्ञान सर्वधर्म समभावाची निकवण दिलेली आहे हे त्यांचे विचार महत्त्वाचे वाटतात.

ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ